

References

1. Дідух В. Д., Рудяк Ю. А., Багрій-Заяць О. А., Наумова Л. В., Горкуненко А. Б. До 100-річчя від дня смерті Івана Пулюя. *Медична освіта. Науково-практичний журнал*. 2018. №1(77). С. 136-140.
2. Дідух В. Д., Рудяк Ю. А., Багрій-Заяць О. А., Наумова Л. В. Методи візуалізації у медичних і біологічних дослідженнях. *Вісник медичних і біологічних досліджень, науково-практичний журнал*. 2020. №1. С. 62-66.
3. Стадніченко С. М. Медична візуалізація у курсі «Медична біофізика» для майбутніх лікарів. *Наукові записки*. 2021. №198. С. 167-171.

УДК 001.18

Винник Т., к. е. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

ФУТУРОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ІВАНА ПУЛЮЯ

Анотація. Висвітлено основні винаходи та відкриття Івана Пулюя. Закцентовано увагу на їх актуальності та важливості для сьогодення. Підкреслено здатність Івана Пулюя прогнозувати та створювати майбутнє.

Ключові слова: Х-промені, лампа, телетермометр, електростанція, ліхтар

Vynnyk T., PhD in Economics, Associate Prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FUTUROLOGY OF IVAN PULUJ'S RESEARCH

Abstract. The key inventions and discoveries of Ivan Puluj are highlighted. Emphasis is placed on their relevance and significance for the present day. Ivan Puluj's ability to foresee and shape the future is emphasized.

Keywords: X-rays, lamp, telethermometer, power station, lantern.

Усвідомлення важливості пошуку нових підходів та ідей – відмінна риса геніїв, творчий потенціал яких розкривається у результатах наукових досліджень. Будь-який науковий пошук спрямований на пізнання певних явищ, пояснення невідомих фактів чи вирішення проблем. Наукові дослідження проєктують майбутнє, ба більше, вони його створюють, відкриваючи нові можливості та впливаючи на розвиток технологій та добробут суспільства.

Іван Пулюй – один із будівничих майбутнього. Він – українець, галичанин, селянин – запропонував світу феноменальні винаходи та відкриття.

Окрім досконалих катодних ламп, сконструйованих на початку 1880-х років, якими проклав шлях до відкриття славнозвісних Х-променів, видатним технічним досягненням Івана Пулюя став винайдений ним телетермометр, що давав змогу вимірювати температуру на великій віддалі від спостерігача – на різних глибинах моря, у шахтах і свердловинах, на високих вежах і на горах. Винахід відзначили срібною медаллю на першій Міжнародній електричній виставці у Парижі 1881 року. Сьогодні він експонується у Мюнхенському музеї поряд з металевим калориметром Джоуля для вимірювання тепла [4].

Через три роки в 1884 році на Міжнародній електротехнічній виставці в Штаєрі Іван Пулюй продемонстрував лампу розжарювання нової конструкції [1], яка, до речі, мала кращі характеристики, ніж та, яку створив Едісон, – вона генерувала те саме випромінювання за меншої потужності струму [4]. На цей винахід учений одержав патент. Також, ним була запатентована конструкція переносного шахтарського ліхтаря [1]. Крім цього, саме Іван Пулюй першим узявся систематично вивчати «холодне» світло, що сьогодні має назву неонове, та виготовив прообраз першої люмінесцентної лампи. За підсумками проведення Всесвітньої електротехнічної виставки у Штайрі його технологічні розробки були відзначені дипломом як велике досягнення 1884 року» [2].

Вагомий внесок Іван Пулюй зробив в проектування та будівництво електростанцій: у 1898-1900 рр. у празькому районі Голешовіце, на березі Влтави з'явилася перша в місті парова електростанція з п'ятьма альтернаторами потужністю 800 кВт кожний. Електростанцію закрили тільки в 1972 р. – за час експлуатації обладнання повністю зносилося [2]. Це перша в Європі електростанція на змінному струмі [1]. Пізніше, під керівництвом Івана Пулюя, такі електростанції запрацювали по й в Австро-Угорщині. Електростанції мали найвищу якість, а за екологічними вимогами не лише випереджали всі існуючі зразки [2]. Показово, що у Празі досі використовують електрику, що дає «Пулюєва» станція.

Іван Пулюй мав здатність не лише створювати майбутнє своїми відкриттями, а й прогнозувати його. Пророчими є слова науковця та патріота Івана Пулюя: «В Європі не буде миру до того часу, поки існує російська могутність (Übermacht), а про її послаблення не можна думати, поки Московщина продовжує володіти Україною та її природними багатствами. Вільна Україна означає бастион, безпеку середньоевропейських держав, тому її визволення лежить не тільки в інтересах цих держав, але і цілої Європи» [3].

Невтомна праця та новаторство Івана Пулюя змінили світ, визначили та визначають майбутнє.

Джерела та література

1. Іван Пулюй – перший український фізик світового рівня, винахідник «Х»-променів. *UkrainianPeople.us* : веб-сайт. URL: <https://surl.li/gtxpcz> (дата звернення: 24.01.2025).
2. Іван Пулюй. *Про Світ* : веб-сайт. URL: <http://prosvit.in.ua/history/puluj.html> (дата звернення: 24.01.2025).
3. Правда велич Івана Пулюя. *Збруч* : веб-сайт. URL: <https://zbruc.eu/node/120472> (дата звернення: 30.01.2025).
4. Пулюй і чарівна лампа. *Куншт* : веб-сайт. URL: <https://old.kunsht.com.ua/pulyuj-charivna-lampa/> (дата звернення: 30.01.2025).

УДК: 53(092)

Герман О.М., к. і. н., проф.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

ТРИЄДИНИЙ ФЕНОМЕН ПУЛЮЯ

Анотація. Доповідь присвячена Івану Пулюю – постаті планетарного масштабу, універсальна діяльність якого поєднувала наукові досягнення, духовне служіння та патріотизм, що заслуговує на глибоку шану та вивчення.

Ключові слова. Іван Пулюй, патріотизм, національна ідентичність, наука

Herman O.M., Ph.D. in History, Professor

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

THE TRIUNE PHENOMENON OF PULUJ

Abstract. The report is dedicated to Ivan Puluj — a figure of planetary significance, whose universal activity combined scientific achievements, spiritual service, and patriotism, deserving profound respect and thorough study.

Keywords: Ivan Puluj, patriotism, national identity, science.

Зробити невидиме зримим – надзавдання, яке прагнув втілити енергетикою свого інтелекту та променями любові Іван Пулюй, невидиме матеріально і духовно, незриме для того часу й через простори чужини. Ось про що хочу поговорити з вами.

Не кожна людина наділена таким талантом і такою силою волі, щоби ламати рамки звичного і здавалося би непорушного у вимірах науки, релігії, патріотизму. Що маю на увазі? Не кожен здатен імпульси своїх задумів поширювати на вселенські виміри. Звично, ми беремося за якусь вельми конкретну й скромну мету та щоденно прагнемо штрих за штрихом, крок за кроком просуватися до її вирішення, до реального